

castell de Ciutadilla

Situació

El castell de la vila de Ciutadilla s'alça en un punt estratègicament situat en una cruïlla de camins que des de Lleida i Tàrraga van a Montblanc, Santa Coloma de Queralt i Barcelona tot passant per la important plaça castellera de Guimerà.

Cal tenir en compte que durant el segle XI la serra del Tallat i l'altiplà segarrenc formaven una «marca» pròpia entre el comtat de Barcelona i les terres àrides del pla lleidatà ocupades aleshores pels musulmans, i Ciutadilla era gairebé el darrer baluard cristià situat a la riba del riu Corb.

Història

Les primeres notícies sobre el castell de Ciutadilla daten del 30 de setembre de 1029, amb motiu d'una sentència arbitral que ens parla de les muralles del castell apareixent com a senyor del castell Guerau de Guimerà.

L'esmentada importància estratègica d'aquest castell fou aprofitada pels exèrcits comtals durant la conquesta de Lleida, la qual finalitzà l'any 1149 i acabà quatre anys més tard amb la caiguda del darrer reducte musulmà situat a Siurana i Prades. Després d'aquests fets, el castell va començar a perdre la seva importància, si bé al seu entorn ja havia

propiciat l'establiment d'un nucli rural que acabà esdevenint la població que prengué el nom de Ciutadilla.

L'any 1165 un testament fet per Bernat d'Oluja anomena el «castro Ciutadila» amb motiu d'una cessió a «Santa Maria de Ciutadila» dels seus dominis, junt amb els del castell.

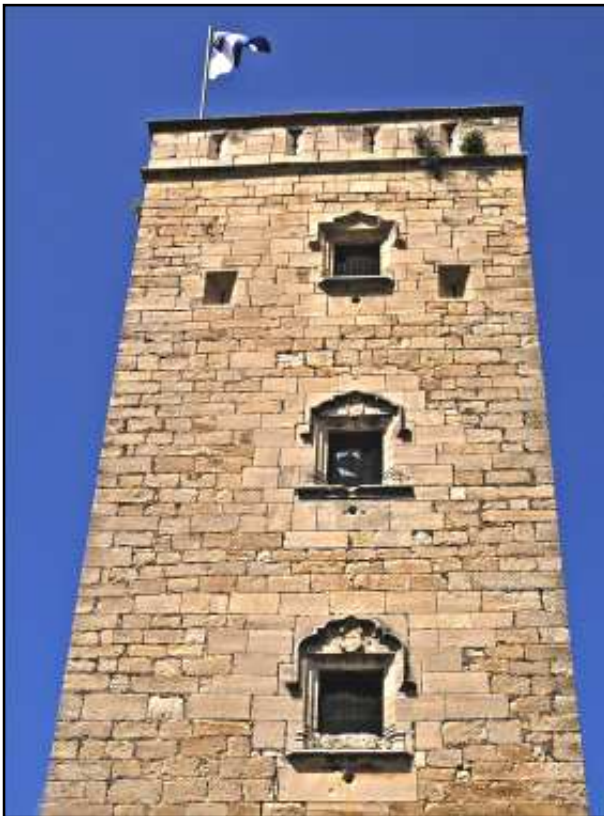
Durant els anys 1265-1298 hi hagué enfrontaments entre els homes del castell de Ciutadilla i els del veí castell de Nalec a causa d'unes picabaralles sobre l'aprofitament de les aigües del riu Corb.

Gispert de Guimerà consta com a senyor de l'indret durant els anys 1365-1370 en què la població, amb 100 focs, era inclosa a la vegueria de Montblanc.

El senyoriu de Ciutadilla estava vinculat al llinatge Guimerà. En la història de les nostres lletres, una senyora de Ciutadilla, Isabel de Guimerà, ha deixat un record interessant. Era aquesta dama filla de Berenguer de Relat,

Porta d'accés sobre el fossat

Torre del castell de Ciutadilla

tresorer de la reina Elionor de Sicília, muller de Pere el Cerimoniós, la cort del qual radicava normalment al Palau Menor de Barcelona. Allí la jove Isabel de Relat degué conèixer el fillastre de Berenguer Sayol, protonotari de la sobirana. Aquest fillastre era l'escriptor barceloní Bernat Metge, que des del 1371 ocupava en aquella cort el càrrec d'ajudant de registre. L'any següent, el 1372, Isabel de Relat es casava amb Gispert de Guimerà, senyor de Ciutadilla fill d'un altre Gispert, senyor de Ciutadilla i de Guimerà, i d'Isabel de Boixadors.

Més endavant, vers el 1388, Bernat Metge, escrivà del rei Joan I, és processat per acusacions que desconeixem, i, en la seva dissort, recorda l'amistat d'Isabel, filla de Berenguer de Relat, i li adreça i dedica la seva excel·lent traducció del «Griseldis» obra llatina de Petrarca. Bernat Metge s'adreça a Isabel de Guimerà, en termes de la més elegant i respectuosa cortesia i li prega que no l'oblidi, i ho fa en el seu «Valter e Griselda» que esdevé la primera manifestació a Espanya de prosa renaixentista. Pot ser casual, però és molt

significatiu que el Renaixement en les nostres lletres s'obri amb el nom d'una senyora de Ciutadilla. El cert és que aquest esperit renaixentista, que tan aviat s'encomanà als senyors de Ciutadilla, havia de manifestar-se àmpliament, més endavant, en la mateixa arquitectura de llur mansió. I l'antic castell medieval es transformà en magnífic palau.

Sobre el «loco de Ciutadilla» obtingué un cens anual el monestir de Santes Creus, per donació que li'n feren, l'any 1459, els esposos Guillem de Granyena i Francesca, els quals ho posseïen per assignació que els havia fet Jaume Arnau, apotecari de Cervera.

Esclatada la guerra de la Generalitat contra el rei Joan II, l'11 d'octubre del 1462 va ser declarat, per la Diputació, enemic del Principat, «Guerau de Guimerà, senyor de Ciutadilla», i fou donada l'ordre que li fossin confiscats els béns. Com que l'historiador S. Sobrequés refereix que en el setge de la Força de Girona, el 1462, hi havia entre els assetjats «Jasper de Guimerà i de Relat, senyor de Ciutadilla, casat amb una neboda del bisbe Margarit» i un seu fill, i el mateix historiador ens assabenta, en una altra obra seva, que junt a Jaspert de Guimerà, àlies de Relat, senyor de Ciutadilla hi era Francesc Benet de Guimerà, fill seu, impúber, arrodonim que la família que senyorejava aquí militava en el partit joanista. Algun temps, tanmateix, Ciutadilla tindria, en el curs d'aquesta guerra, el partit de la Terra, puix que així ho denota la comunicació de Joan Agulló des de Cervera el 18 de juny de 1462.

Interior del castell

Portal d'accés i interior del castell

Al segle XVI, un altre Gispert de Guimerà, va convertir l'antiga fortalesa militar en un magnífic palau renaixentista. També s'aixecà aleshores la torre de l'homenatge, que dona fisonomia al castell i al poble, i entre els anys 1582 i 1587, fundaren el convent dominicà de la Mare de Déu del Roser a un quilòmetre al nord de la vila i que va subsistir fins l'any 1835.

L'any 1640, Ramon de Guimerà, senyor de Ciutadilla, esdevingué plenipotenciari de la Diputació General, per concertar un ajut militar amb França per tal de fer front a Castella.

El 1702, Josep Meca-Caçador en virtut del seu matrimoni amb Isabel de Cardona, Rocabertí i Guimerà obtingué el títol de Marquès de Ciutadilla, i el 1824, el marquesat de Ciutadilla passà als Sentmenat, en la persona de Francesc de Paula Sentmenat i Clariana. Encara avui, el Marquès de Ciutadilla és Joaquim Sagnier de Sentmenat, nebot de Joaquim de Sentmenat i Sarriera, que morí sense descendència.

Nota: per fer aquest escrit he extret la informació del Volum VI de l'obra sobre els *Castells Catalans* publicada per l'editor Rafael Dalmau l'any 1979.

Jordi Gironès i Vilardebò
abril de 2008

